

Гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагааны төлөвлөлт, бэлэн байдал, гамшгийн үеийн холбоо, зарлан мэдээлэл

S.CD101
Лекц 8

Хичээлийн агуулга

Гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлын төлөвлөгөө

Өрхийн бэлэн байдал

Гамшгийн үеийн холбоо, зарлан мэдээлэл

Гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлын төлөвлөгөө

Гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлын төлөвлөгөө гэдэг нь гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, аврах, хор уршигийг арилгах, хойшлуулшгүй сэргээн босгох үйл ажиллагааны төлөвлөлтийг хэлдэг.

Гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлын төлөвлөгөөний зорилго

- Гамшгийн голомтод аврах, хор уршгийг арилгах, бэлэн байдлын зэргийн үед хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах, зарлан мэдээлэл дамжуулах, шаардлагатай хэрэгцээг урьдчилан харж тооцоолох замаар гамшиг, осолтой тэмцэх арга хэмжээг амжилттай зохион байгуулж зохицуулахад оршино.

Төлөвлөлтийн бүтэц:

- Үндсэн
- Хавсралт

Үндсэн төлөвлөгөөний агуулга

Нийтлэг үндэслэл - төлөвлөгөөний бүтэц, хавсралт төлөвлөгөөний тоо, үйлдсэн хувь хэмжээ, боловсруулсан ба тодотгосон огноо, байгууллагын танилцуулга

Хүч хэрэгсэл, түүний бэлэн байдал - салбарын үндсэн үзүүлэлтүүд, Бие бүрэлдэхүүн, зарлан мэдээлэл дамжуулах журам, нийт хүч хэрэгсэл

Байгууллагын даргын шийдвэр - үүссэн цагийн байдалтай холбогдуулан хэрэгжүүлэх арга хэмжээ /өдөр тутам, өндөржүүлсэн, бүх нийтийн бэлэн байдлын зэрэг/

Үүсч болзошгүй цагийн байдал - тохиолдож болзошгүй гамшигийн төрөл бурд ажиллах төлөвлөгөө

Хавсралт төлөвлөгөө

1. Болзошгүй гамшгийн үед хүч хэрэгсэл дайчлан ажиллах төлөвлөгөө
2. Нүүлгэн шилжүүлэх төлөвлөгөө
3. Шаардлагатай мэдээлэл, судалгаанууд
4. Гамшгийн үед үүрэг гүйцэтгэх байгууллагуудтай хамтран ажиллах төлөвлөгөө
5. Гамшгийн голомтын зураг /байгууллагын схем зураг
Г.М/

ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭЛБЭР ЗАГВАР

Ер нь төлөвлөгөөний тогтсон стандарт загвар хэлбэр гэж байдаггүй, тухайн нөхцөл шаардлагад уядуулж төлөвлөгөөний хэлбэр загварыг сонгодог боловч доорхи нийтлэг зүйлийг хангасан байх шаардлагатай

- Төлөвлөгөөний зорилго ойлгомжтой байх
- Бодитой байх
- Төлөвлөгөө ямар түвшинд боловсруулагдах ёстой байна түүндээ яв цав нийцэж байх
- Уян хатан байх
- Харилцан ажиллагааг хангах
- Үүрэг хариуцлагыг тодорхойлох
- Ашиглахад хялбар ойлгомжтой байх
- Төлөвлөгөөний бүтэц
- Ач холбогдолоо алдахгүй байх

ТӨЛӨВЛӨГӨӨНД ЗАЙЛШГҮЙ ШААРДЛАГАТАЙ СУДАЛГААНУУД

1. Эрсдэл эмзэг байдлын үнэлгээ
2. Гамшгийн аюулын тухай зарлан мэдээлэл дамжуулах журам
3. Мэргэжлийн ангийн томилгоот бүрэлдэхүүн
4. Гамшгийн үед ашиглах багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн судалгаа
5. Барилга байгууламжийн судалгаа
6. Гамшгийн үед дайчлан ажиллах хүн хүч, техник хэрэгслийн судалгаа
7. Нөөцийн судалгаа

Гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлын төлөвлөгөө

1. Улсын
2. Орон нутгийн / улсын албад, аймаг, нийслэл, сум
дүүрэг, баг, хорооны/
3. Аж ахуйн нэгж, байгууллагын
4. Хувь хүн, гэр бүлийн

Яагаад төлөвлөх?

Орон нутгийн
оролцоотой
Төлөвлөгөөнд
гамшгийн эрсдэл
болон эмзэг байдлыг
бууруулах, чадварыг
нэмэгдүүлэх талаар
тэдний гүйцэтгэх
үүрэг, зохион
байгуулах үйл
ажиллагаанууд
тусгагддаг.

Яаж төлөвлөх?

Орон нутгийн Гамшгийн Бэлэн байдлын Төлөвлөгөө гаргах алхамууд

1. Аюулт үзэгдэл, Эмзэг байдал, Чадварын Үнэлгээ (Орон нутгийнхны оролцоотой Эрсдэлийн Үнэлгээ)
2. Гамшгийн бэлэн байдлын зорилго зорилтоо тодорхойлох
3. Гамшгийн Эрсдэлийг Бууруулах арга замаа тодорхойлох
4. Шаардлагатай нөөцөө тодорхойлох
5. Үйл ажиллагаануудад ажил үүргүүдээ хувиарлах
6. Цаг хугацааг тодорхойлох
7. Үйл ажиллагааны дүрэм, бодлого журмаа тогтоох
8. Төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх явцад гарч болох хүндрэлүүд болон шийдвэрлэх асуудлуудаа тодорхойлж анхаарлаа хандуулах
9. Орон нутгийн гишүүд болон бусад Оролцогч талууд талуудтайгаа хэлэлцэх

Эрсдэлийг бууруулах төлөвлөгөө

- Аюулт үзэгдэл:
- Зорилгууд:

	Үйл ажиллагаанууд	Боломжит хугацаа	Хариуцах хүн, байгууллаг а	Боломжит нөөц	Шаардлагатай нөөц	Дуусах хугацаа (он, сар, өдөр)
Өмнө						
Үед						
Дараа						

ГАМШГААС ХАМГААЛАХ АНГИЛЛЫН СУРГАЛТ

Гамшгаас хамгаалах менежмент

- Эрсдэлийн үнэлгээ хийх
- Эрсдэлийг бууруулах
- Гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөө
- Зарлан мэдээлэх систем
- Нөөц
- Сургалт, сурталчилгаа
- Дадлага сургууль ..,

- Зарлан мэдээлэл
 - Эрэн хайх, аврах,
 - Яаралтаай тусlamж хүргэх
 - Нүүлгэн шилжүүлэх
- Барилга, байгууламж, дэд бүтцийг сэргээн засварлах
 - Нийгмийн үйлчилгээг хэвийн болгох
 - Гамшгийн дараах дүн шинжилгээ, туршлага сургамж
 - Дахин төлөвлөлт ..,
- Нэн чухал дэд бүтэц, үйлчилгээ сэргээх
 - Хохирлыг тооцох, арилгах ..,
 - Нөөцөөр хангах
 - Тусlamж хүргэх
 - Ариутгал, халдвартгүйжилт ..,

ӨРХИЙН
БЭЛЭН БАЙДАЛ

ГАМШГААС ӨМНӨ

Болзошгүй аюулыг тодорхойлох

**Өржийн бэлэн
байдлын төлөвлөгөө**

Хэрэгцээтэй багаж материал бэлдэх

Гэр орны бэлэн байдал

Эм, эмнэлгийн материал

Хүнсний бэлтгэл

Хамтын бэлтгэл

Дадлага сургуулилт

Эмзэг сул талыг тодорхойлох

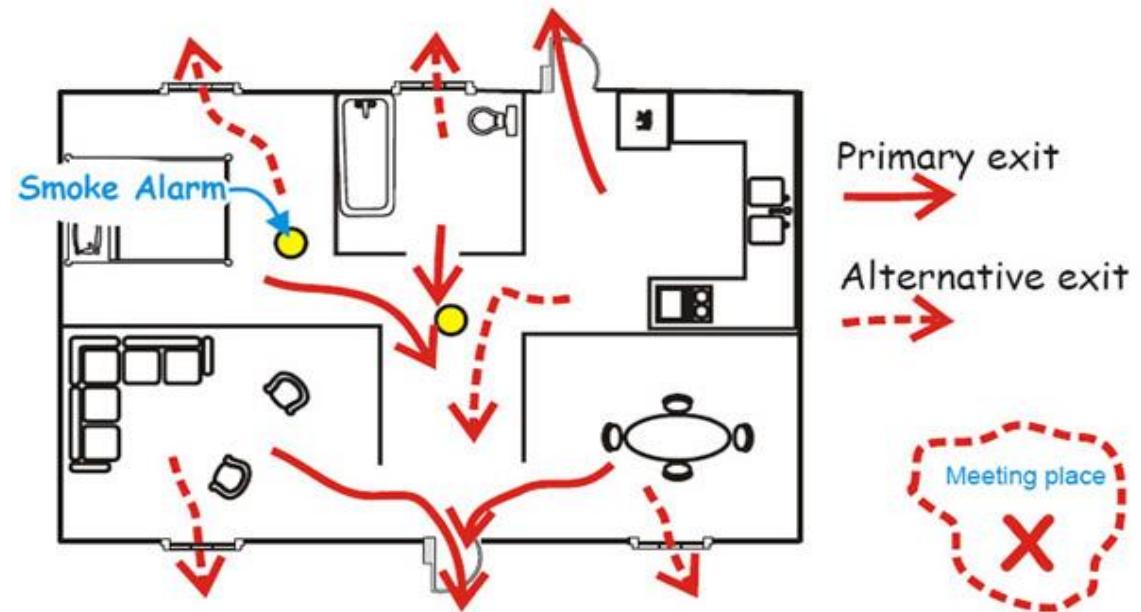
Боломжит аюулыг тодорхойлох

- газар хөдлөлт
- гал түймэр
- цахилгааны аюул
- үер усны
- хулгай гэх мэт

Өрхийн бэлэн байдлын төлөвлөгөөг гаргах

Disaster Plan

Өрхийн бэлэн байдлын төлөвлөгөө

Өрхийн төлөвлөгөө нь аюулт үзэгдэл, ослын үед өөрийгөө болон гэр бүлийн гишүүдээ хамгаалах, бэлэн байдлаа хангахад тань туслах болно. Төлөвлөгөө хийхдээ гэр бүлийн бүх гишүүд ярилцах ба дараа нь гамшигийн бэлэн байдлын төлөвлөгөөг боловсруулан гэр бүлийн бүх гишүүдэд харагдах газар байрлуулна.

Бэлтгэх зүйлс		Хариуцаж буй гэр бүлийн гишүүний нэрс	
	Ямар төрлийн гамшиг тухайн орон нутагт тохиолдох магадлалтайг олж мэдэх	Томоогийн гэр бүл (Жишээ загвар)	Танай гэр бүл (Дагаад бөглөөрэй)
1	Тухайн орон нутагт удаан жил оршин сусан ахмад настнуудаас асуух	Томоогийн аав	
2	Гамшигийн төрөл тус бүр дээр юу хийх тухай ярилцах	Томоогийн ээж	
Зарлан мэдээллээр ажиллах			
1	Сэргэмжлүүлэх дохиогоор хэрхэн ажиллах тухай сурсан байх	Томоо	
2	Орон нутаг, дүүргийн нүүлгэн шилжүүлэх батлагдсан цэгээ олж мэдэх	Томоогийн аав	
3	Гамшигийн бэлэн байдлын төлөвлөгөөнд Та болон таны хүүхдүүд ямар үүрэгтэй оролцохоо мэдсэн байх	Томоогийн аав	
Гэр дотроо аюулгүй газар олж тогтоох			
1	Онцгой нөхцөл байдлын үед гэр бүлээрээ цуглах өөрийн гэрийн хамгийн аюулгүй газрыг олж тогтоох	Томоогийн аав	
2	Гэрийнхээ тойм зураглалыг гарган өрөө тус бүрийн аюулгүй гарц, замыг тэмдэглэх	Томоо	
3	Гэр бүлийн гишүүдэд хий, цахилгаан хэрэгслийн хэрхэн салгахыг зааж сургах	Томоогийн ээж	
4	Яаралтай үед шаардлагатай утасны жагсаалтыг гарган суурин утасныхаа ойр байрлуулах	Томоогийн ээж	

Онцгой нөхцөл байдлын үед өөрийн гэрээс өөр очих айл

Нэр..... Утас

Гэрийн хаяг.....

Гэрийн ойролцоо цуглак газар

Гэртээ буцаж ирэх боломжгүй болсон тохиолдолд очих газар

Хаяг.....

Утас.....

Очих зам, маршрут.....

Аав, ээжийн ажлын газрын утас

Утас

Утас

Гэр бүлийн гишүүдийн нэр утас

Нэр..... Утас

Ослын үед гарах гарцын зураглал

Гэрийнхээ план зураг дээрх ослын гарцыг энд зураарай!

Гамшигийн үед хэрэглэх анхны тусlamжийн зүйлүүдийг бэлтгэх

- Анхны тусlamжийн багц
- Хүнс
- Ус
- Гар чийдэн
- Холбоо мэдээллийн хэрэгсэл
- Багаж хэрэгсэл
- Хувийн хамгаалах хэрэгсэлүүд
- Усны хамгаалалттай хувцас болон хучлага
- Эрүүл ахуй ариун цэврийн хэрэглэлүүд
- Бичиг баримт, бэлэн мөнгө
- Сонин, нийлэг уут

Нэг хүний гамшигийн үед хэрэглэх хоногийн хүнсээс авах илчлэгийн хэмжээ

Жишсэн 1 хүний

Шимт бодисууд, (гр)

№	Хүнсний төрөл	Хоол хүнснээс хоногт авах илчлэг, ккал*	Уураг	Тос	Нүүрс ус
1	Нөөшилсөн мах	364	34.7	24.8	0
2	Хуурай сүү	87	4.4	4.7	
3	Гурил	350	11.5	1.5	70
4	Гоймон	766	26.4	4.0	
5	Цагаан будаа	284	5.5	0.4	57
6	Саахар	92	0.0	0.0	23
7	Ургамлын тос	221	0.0	25	0
8	Үндны ус				
	Бүгд	2 163	82.4	60.3	

Гэрийнхээ эмзэг сул талыг тодорхойлж түүнийгээ засах арга хэмжээг авч эхлэх

1

Танай байшин
хэдэн баллын
газар
хөдлөлтөд
тэсвэртэй вэ?

2

Танай
байшин
хаана
байрладаг
вэ?

3

Хорогдох
аюулгүй газар
нь хаана
байдаг вэ ?

ГАМШГИЙН ҮЕД

**Өөрийгөө болон гэр бүлээ
хамгаалах**

**Мэргэжлийн
байгууллагад мэдээлэх**

**Аюулгүй газарт
гараах**

ӨӨРИЙГӨӨ БОЛОН ГЭР БҮЛЭЭ ХАМГААЛАХ

- ТАЙВАН БАЙХ**
- ӨӨРСДИЙГӨӨ АВРАХ**
- СЭТГЭЛ ЗҮЙН БЭЛТГЭЛТЭЙ БАЙХ**
- АЮУЛЫН ТӨРЛӨӨС ХАМААРАН ХАМГААЛАХ АРГА
ХЭМЖЭЭ ӨӨР ӨӨР БАЙНА**

Мэргэжлийн байгууллагад мэдээлэх

Аюул тохиолдсон үед 101, 102, 103, 105 дугаарын утсанд залгаж хаягаа зөв, ойлгожтой, товч тодорхой зааж өгч чаддаг байх

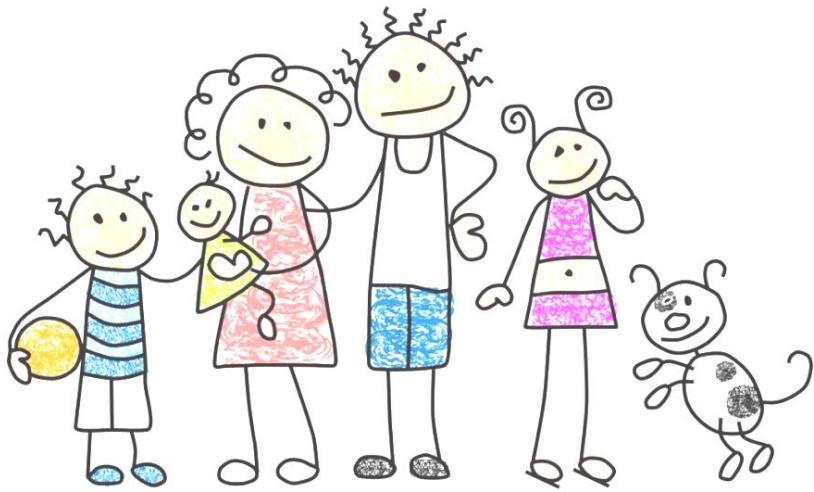

ГАМШГИЙН ДАРАА

Анхны тусlamж үзүүлэх

Химиин бодис болон газ алдагдаж байгаа эсэх

Гэр орны эдврэл гэмтэлийг шалгах

**Төлөвлөгөөгөө үргэлжлүүлэн
хэрэгжүүлэх**

Гамшгийн дараа хийх дүгнэлт

Гамшгийн дараа хийх дүгнэлт бол төлөвлөгөөний бодит байдлыг шалгах, түүнд үнэлэлт дүгнэлт өгөх нэг чухал арга хэрэгсэл бөгөөд дүгнэлтэнд тулгуурлан төлөвлөгөөнд зохих засвар оруулах шаардлагатай бол түүнийг оруулна.

4. ГАМШГИЙН ҮЕИЙН ХОЛБОО, ЗАРЛАН МЭДЭЭЛЭЛ

- Аливаа улс оронд гадны орноос агаарын довтолгоо, цацраг идэвхт, хими, биологийн хордолт, тухайн орон нутагт байгалийн гэнэтийн аюул болох үед тусгайлсан дохиог байгуулга, хүн ам, иргэддээ хүргэдэг.
- "**Гамшгийн аюулын тухай зарлан мэдээлэл**" гэж хүн амд учирч болзошгүй гамшгийн аюулын тухай дохио, сэрэмжлүүлэх мэдээллийг төвлөрсөн мэдээллийн хэрэгсэл, тусгай хэрэглээний холбоо, орон нутгийн болон олон нийтийн радио, телевиз, мэдээлэл, харилцаа холбооны бүх төрлийн хэрэгслээр нэн даруй хүргэхийг хэлнэ.
- Монгол улсын засгийн газрын 2011 оны 399 дүгээр тогтоолоор “Гамшгийн аюулын тухай зарлан мэдээллийн дохио дамжуулах журам”-ыг баталж төр засаг, олон нийт, аж ахуйн нэгж байгуулга, нийт иргэдэд мөрдүүлж байна.

Гамшгийн аюулын тухай зарлан мэдээллийг дараахь байдлаар ангилна

- "**Гамшгийн аюулын тухай дохио**" гэж аюулт үзэгдэл, техникийн холбогдолтой осол, алан хядах ажиллагаа, дэлбэрэлтийн улмаас Үүссэн гамшгийн хохирлыг бууруулж, хүний амь нас, эрүүл мэнд, мал, амьтан, хүрээлэн буй орчин, эд хөрөнгийг хамгаалах зорилгоор бий болсон нөхцөл байдлыг зарлан мэдээллийн хэрэгслээр богино хугацаанд оновчтой хэлбэрээр мэдээлэхийг хэлнэ.
- "**Сэргийлүүлэх мэдээлэл**" гэж мэргэжлийн байгууллагын дүгнэлт, мэдээллийн үндсэн дээр болзошгүй эрсдэлээс сэргийлэх зорилгоор зарлан мэдээллийн хэрэгслээр урьдчилан мэдээлэхийг хэлнэ.

ХЭРЭГСЭЛ	ДАМЖУУЛАХ ХЭЛБЭР
1 Төвлөрсөн зарлан мэдээллийн хэрэгсэл	Дуут дохионы хамт тэмдэг, дохио, бичиг, дуут мэдээлэл ашиглана.
2 Тусгай хэрэглээний холбоо	Радио, телефон суваг болон мэдээллийн сүлжээгээр дуу, бичиг ашиглана.
3 Олон нийтийн болон орон нутгийн радио, телевизийн сүлжээ	Дуут дохионы хамт дуу, бичлэг болон хөдөлгөөнт үсгэн мэдээлэл хэлбэрээр, телевизийн мэдээллийг дохионы хэлний орчуулгатай гаргах, бичгэн мэдээллийг хараагүй хүнд зориулж нэвтрүүлэгч уншина.
4 Цахилгаан холбооны сүлжээ	Дуу, бичиг хэлбэрийг ашиглана.
5 Радио холбооны сүлжээ	Онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн байгууллага болон үндэсний аюулгүй байдлыг хангах тусгайлсан чиг үүрэг бүхий байгууллагын хэмжээнд радио сувгаар тэмдэгт, дохио, дуу, дүрс болон бусад хэлбэрийг ашиглана.
6 Үүрэн телефон холбооны сүлжээ	Тусгай зарлан мэдээллийн сувгаар бүх хэрэглэгчдэд нэгэн зэрэг нэгдсэн мессеж хэлбэрийг ашиглана.
7 Цахим мэдээллийн сүлжээ	Олон нийтийн мэдээллийн сайтуудын эхний нүүрэнд нэгэн зэрэг нэгдсэн цахим хэлбэрийг ашиглана.
8 Аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг, аж ахуйн нэгж, байгууллагын зарлан мэдээллийн хэрэгсэл	Тухайн байгууллагын дотоод холбооны төхөөрөмж, мэдээллийн дэлгэц, төрөл бүрийн дохиоллын хэрэгсэл, тээврийн хэрэгсэл, чанга яригч ашиглана.
9 Бие холбоочин	Зарлан мэдээллийн хэрэгсэл байхгүй, эсхүл гэмтэл гарч сэргээх боломжгүй болсон тохиолдолд тухайн байгууллагын дотоод журамд зааж бие холбоочин томилно.

Гамшгийн аюулын тухай зарлан мэдээллийг төрлөөр нь дараахь байдлаар ангилана:

- "**Бүх нийтийн зарлан мэдээлэл**" гэж засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн хэд хэдэн нэгжид үүссэн буюу үүсэж болзошгүй гамшгийн тухай мэдээллийг орон даяар зарлан мэдээллийн хэрэгслээр хүргэхийг хэлнэ.
- "**Хэсэгчилсэн зарлан мэдээлэл**" гэж сүм, дүүрэг, аймгийн нутаг дэвсгэрт буюу түүний зарим хэсэгт үүссэн буюу үүсэж болзошгүй гамшгийн тухай мэдээллийг зарлан мэдээллийн хэрэгслээр хүргэхийг хэлнэ.

Гамшгийн аюулын тухай зарлан мэдээлэл дамжуулах шийдвэрийг дор дурдсанаар гаргаж, нэн даруй зохион байгуулна:

- Сум, дүүрэг, аймаг, нийслэлийн нутаг дэвсгэрт буюу түүний зарим хэсэгт үүссэн болон үүсэж болзошгүй гамшгийн үед тухайн шатны гамшигаас хамгаалах алба, мэргэжлийн байгууллагын санал, дүгнэлтийг үндэслэн сум, дүүрэг, аймаг, нийслэлийн засаг даргын шийдвэрээр зарлан мэдээллийн хэрэгслээр явуулна.
- Аймаг, нийслэл болон хэд хэдэн аймаг, дүүргийн нутаг дэвсгэрт үүссэн буюу үүсэж болзошгүй гамшгийн үед гамшигаас хамгаалах улсын алба, мэргэжлийн байгууллагын санал, дүгнэлтийг үндэслэн гарсан Монгол улсын засгийн газрын шийдвэрээр зарлан мэдээллийг явуулна.
- Шаардлагатай тохиолдолд онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд, онцгой байдлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын даргын шийдвэрээр тус газрын шуурхай удирдлагын ерөнхий зохицуулагч зарлан мэдээллийн хэрэгслээр гамшгийн аюулын тухай зарлан мэдээллийг хүргэж, шуурхай удирдан зохион байгуулна.

Нийслэл, орон нутаг, нутаг дэвсгэрт тохиолдсон аюулт үзэгдэл, техник технологийн холбогдолтой томоохон ослын төрлөөс хамаарч дараах гамшигийн аюулын тухай зарлан мэдээлэхэд хэрэглэх дохио

	ГАМШГИЙН ТӨРӨЛ	ЗАРЛАН МЭДЭЭЛЛИЙН ДОХИО
1	Гал түймэр	Гал -101
2	Ой хээрийн түймэр	Оч-102
3	Хүн, мал, амьтанын гоц халдварт өвчин	Вирус-103
4	Үер усны аюул	Давалгаа -104
5	Газар хөдлөлт	Гамшиг -105
6	Хүчтэй цасан болон шороон шуурга	Шуурга -106
7	Цацраг химийн хордолт	Бодис-107
8	Техникийн холбогдолтой осол	Осол-108
9	Террорист халдлага	Аюул-109

Жишээлбэл, газар хөдлөлтийн аюул тохиолдох үед

1. Гамшигийн хамгаалах бэлэн байдлын төлөвлөгөөг хэн гаргах вэ?
 - Улс
 - Орон нутаг
 - Аж ахуйн нэгж, байгууллага
 - Хувь хүн, гэр бүл
 - Дээрх бүгд
2. Эрсдэлийн үнэлгээ хийх , бууруулах , гамшигийн хамгаалах төлөвлөгөө, зарлан мэдээлэх систем, дадлага сургууль зэрэг нь гамшигийн хамгаалах менежментийн ямар шатанд хамарагдах вэ?
 - Гамшигийн өмнө
 - Гамшигийн дараа
 - Гамшигийн үед
3. Нийслэл, орон нутаг, нутаг дэвсгэрт тохиолдсон **Үер усны аюулын** тухай зарлан мэдээлэхэд хэрэглэх дохио аль нь вэ?
 - Оч-102
 - **Давалгаа -104**
 - Гамшиг -105
 - Осол-108
4. Мэргэжлийн байгууллагын дүгнэлт, мэдээллийн үндсэн дээр болзошгүй эрсдэлээс сэргийлэх зорилгоор зарлан мэдээллийн хэрэгслээр урьдчилан мэдээлэхийг..... гэнэ.
 - Гамшигийн аюулын тухай дохио
 - Сээрэмжлүүлэх мэдээлэл
5. Гамшигийн дараа төлөвлөгөөний бодит байдлыг шалгах, түүнд үнэлэлт дүгнэлт өгөх шаардлагатай юу?
 - Тийм
 - Үгүй